

A BUDAPESTI, KIR. M. TUD. EGYET. JOG- ÉS ÁLLAMTUD. KAR
DÉKÁNI HIVATALA.

ÉRK. 1913 MÁRC 28.

1431 szám.

Előirat: _____

1912-13. Nagyméltóság

Utóirat: _____

Dr Tankovich Béla b. t. t.,
m. kir. vallás és közoktatás-
ügyi miniszter úrhoz

Budapest

századik

Kis-magyar Magyar Földmű-
velés és közoktatásiügyi min.
segédfoglalkozó (Budapest;
IX. Közraktár utca 24.)

külföldi utazási ös-
töndij elnyerése iránt.

3 db melléklet.

Helytörténet

Nagyméltóságú Miniszter Úr!

Kegyelmes Uram!

Nagyméltóságod hivatali elődje az 1912/13. tanévre utazási ösztöndíjat méltóságtölt csekélységemnek adományozni a római jognak külföldön való tanulmányozása céljára.

Az elnyert ösztöndíjjal a Szaktanárs-
rak tanácsa értelmében Lipésébe jöttem és az egyetemen tanulmányaimat a teli félév elején arómal megkezdtem.

Az eddig befolyt 6 hónap főeredményét abban látom, hogy a római jog anyagának, valamint segéd- és melléktudományainak terjedelméről, modern művelésének céljáról és módszereiről lehető világos és részletes képet szereztem magamnak. De az eddigi tapasztalatok egyjuttal arra a meggyőződésre is juttattak, hogy a még rendelkezésemre álló további 6 hónap alatt a legmegfeszítettebb munka mellett sem lehetséges ebben a rendkívül nehéz és a mindennapi élettől távol eső tudományokban az alapismereteket és főleg a methodusokat oly mértékben elsajátítani, hogy a vele való további foglalkozásra képes legyek, ezért bátorodom azt az alázatos kérelmemet előterjeszteni, hogy nézemre az ösztöndíjat az 1913/14. tanévre is kegyesen engedélyezni méltóztassék.

Úgy tudom, kérelmem elter a sendes gyakorlatlól, ezért legyen szabad annak indító okait bővebben kifejtenem:

Nem akarok egyszerűen az osztrák közoktatásiügyi minisztérium gyakorlatára hivatkozni, amely a fiatal doktorokat, bármely tárggyal öhajtanak is behatóan foglalkozni, legalább három, de többnyire négy félére küldi ösztöndíjjal külföldre, hanem azt igyekszem bemutatni, mik annak főbb feladatai, aki ma a római jog művelésére vállalkozik.

A római jog, 1900 óta, amikor Németországban a Bürgerliches Gesetzbuch életbe lépett, és ezáltal az usus modernus megszűnt, az egész világon elantiquálódott, és eszentül csak mint jogtörténeti tudomány szerepel. De azért nem szűnt meg klasszikus szépsége, részleteinek finomsága és az a nagy didaktikai értéke, hogy a praktikus életből termett és így annak követelményeire csaknem ideálisan alkalmazkodott. Talán csupán e miatt a tulajdonsága miatt is alapja fog maradni a jogi oktatásnak minden országban eszentül is.

Azaz a körülménnyel, hogy megszűnt Németországban praktikus jog lenni, együtt vált, és most az összes művelt nemzetek, főleg a németek, olaszok, franciák és angolok egysült munkával törekzenek összetételét s fejlődésének menetét meghatározni, s a magánjog jogtörténetében való szerepét megállapítani. La maga egészében recipiált justiniánuszi "Corpus Juris" boncolásának tilalma, nem

tekintette azt egy hermetice elzárt jogfejlődés eredményének, viszrament az eredeti forrásokhoz, és azokban itt is, ott is felismerte az idegen jog befolyását. Ezáltal ráterelődött figyelmé azoknak az anyagára is és így a római jog besorozódott az összehasonlító jogtörténeti kutatás problémái közé. Ezel együttal megszűnt elszigeteltsége is, mivelői új szempontot nyertek, amelyek követése remélhetőleg még sok gyümölcsöt hozó korszakot fog alkotni történetében.

Szűnniillik, s ezt szintén csak itteni tanulmányaim alatt kezdtem oly határozottan érezni, nem lehet az egyes szakjogokat egymástól pontosan szétválasztani, a köztük felállított határok összerfolynak, mert a Jog, sőt általában az összes tudomány csak egy, határai csak annak vannak, amit egy ember felfogni, s magában feldolgozni képes.

A római jog új korszakában igen az összerfüggések kutatása a jelző, ezért igérkezik az tapasztalatlan szemünknek is, termékeny időszaknak.

Azt hiszem, ezzel a pár szóval is eléggé bebizonyítottam, hogy annak, aki ma kezd a római jog művelésébe, óriási is sok időt követelő munkát kell végeznie, míg az anyag felett úgy uralkodik, hogy alkotó munkára gondolhat. Nem csak a magánjogi dogmatikában, hanem a jogtörténet különböző területein és a világtörténelemben is nagy mennyiségű és pontos ismereteket kell szerzenie, és nem elég, hogy a források használatáshoz a latin és görög nyelvet megtanulja, hanem különösen emél a tudományról elengedhetle-

mül szükségös a német, olasz, francia és angol nyelv ismerete, hogy az újabb irodalmat is figyelemmel kísérhessen, mert a római jog ma már egy élő nemzetnek sem sajátja.

Minden sokkal több, mint amit egy év alatt csak elkerdeni is lehessen, amikhez járul, hogy a haladás keretében mindig nehéz és lassú, és hogy, ha valaki ebből a környezetből is levegőből kiválik, mielőtt kellően akklimatizálódni tudott volna, kevés a reménye, hogy munkáját otthon eredményel folytathatja. Mert, bár karaszretetem a külföldi tartózkodás alatt csak nőtt volna, ha ez lehetséges lett volna, azt mégis kénytelen vagyok elismerni, hogy a római jog említett irányú művelésének csak rövid, mindössze negyed százados története van, de ez egészen itt kinn, külföldön jeteródott le, és még csak itt volt ideje magának iskolát és körvéleményt tenem-tenis.

Hogy esélyem méltó-e rá, és hogy a mindeusetre korlátolt ösztöndíjalapnak hasznos felhasználása-e, hogy épen én rém essék Nagyméltóságod böles választása, amidőn valakit a római jog tanulmányozásában méltóztatik támogatni, azt a budapesti kir. magyar tudományegyetem tanácsa, s jog-és államtudományi karának nagyságos tanári testülete leir kegyes eldönteni.

A magam igazolására, hogy lelkiismeretes megfontolás után bátorkodtam csak kérélnemet előterjeszteni, bátorodom a következőket előadni:

- 1.) Jog és államtudományi doktor vagyok. (A, B.)
- 2.) A mellékelt Hörschein (C) bizonyága szerint a lipseai egyetemen egy felévet máris hallgattam. (A Studentte való beirathozást az egyetem fejeletmi szabályzatának 19. §-a akadályozta, amelynek

ítelmeben állami tisztviselő rendszer hallgató nem lehet. Ez aronban semmi hátránnyal nem jár.)

3.) A német és francia nyelvet már kijöve-telemtkor oly mértékben bírtam, hogy azok a legkevesebb nehézséget sem okozták, azóta aronban az olasz és angol nyelvet is annyira megtanultam, hogy a tudományos irodalmat, egyelőre ugyan még némi fáradsággal, de már is eredményel használhatom.

4.) Ha nem méltóztatik módot nyújtani tanulmányaimnak itt kinn, megszakítás nélkül év eredményességét is.

5.) Lelkeseidém és további kitartásom biro-nyitaka gyanánt pedig bátorodom arra a kö-nyelményre utalni, hogy a második év szabadságot, mint állami tisztviselő, csak illetmények nélkül és így kaphatom, hogy az szolgálati időmbe nem fog beszámíttatni.

Ezek alapján bátorodom aláratas esederése-
met tanulmányaim iránti rajongással megismételni.
Togadja Nagyméltóságod mély tiszteletem
aláratas kifejezését.

Leipzig, 1913. március hó 20-án.

D. Magyary Lottán.